

Regeringskansliet

31.8.2018

Diarienum: N2018-03829-RTS

Ärende: *Yttrande kring EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiskt territoriellt samarbete.*

Gränskommittén Kvarkenrådet har beretts möjligheten att lämna synpunkter på EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiskt territoriellt samarbete. Kvarkenrådets utlåtande berör **COM(2018) 373** samt **COM(2018) 374**.

Kvarkenrådets synpunkter gällande förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för externa åtgärder, är att förslaget i nuvarande form skulle komma att betydligt försvåra det gränsöverskridande samarbetet i Europa för gränsområden omfattande sjögräns. **Förslaget att främst koncentrera resurser till landgränser, samt att för regioner med sjögränser kombinera den gränsöverskridande och den transnationella dimensionen, skulle allvarligt försvåra och urholka samarbetet, och skulle få speciellt djupgående konsekvenser för det gränsöverskridande samarbetet mellan Sverige och Finland.** Tyvärr engagerar de nuvarande transnationella programmen såsom Östersjöprogrammet inte lokala och regionala aktörer på grund av sin komplicerade struktur och höga krav på sökande, utan är begränsade till större operatörer. Det finns en uppenbar fara att kontakten med det civila samhället och medborgarna kommer att förbises och förloras i ett stort, transnationellt program.

De finska, svenska och estniska regeringarna har skickat ett gemensamt brev till Europeiska kommissionen angående framtiden för Interreg A-program för maritima gränser. I brevet understryker de ansvariga ministrarna vikten av att upprätthålla gränsöverskridande samarbetsprogram för att vara nära regionerna och medborgarna, tillämpa en botten upp-strategi och göra det möjligt för mindre regionala aktörer såsom icke-statliga organisationer och kommuner att engagera sig i gränsöverskridande samarbete. **Kvarkenrådet håller fullständigt med och står bakom uttalandet från de finska, svenska och estniska regeringarna (bilaga 1)**

Enligt Europeiska kommissionens förslag till gränsöverskridande samarbetsprogram lämnar den geografiska täckningen av dessa program dörren öppen till vissa gränsområden: "Regioner som ligger vid sjögränser och som mellan sig har en fast förbindelse över sjögränsen ska också få stöd inom det gränsöverskridande samarbetet."

Kvarkenrådet föreslår att det ska vara möjligt att fortsätta gränsöverskridande samarbete inte bara där en region är sammankopplad över havet med en fast länk, men där det finns en etablerad väl fungerande länk, till exempel färja, järnväg eller vägförbindelse som indikerar att det redan finns ett etablerat och välfungerande samarbete. **Glesbefolkade områden har som regel inte tillräckliga ekonomiska möjligheter för att bygga eller upprätthålla en fast länk, men det betyder inte att det gränsöverskridande samarbetet i sådana glesbygdsområden är mindre värdefullt för den europeiska sammanhållningen. Tvärtom är fördelarna med gränsöverskridande samarbete i glesbefolkade områden ofta större på grund av att kritisk massa uppnås genom samarbete över gränserna. I dessa regioner utgör gränsen verkligen en tillgång.**

Regioner med sjögräns har sina egna specifika utmaningar, men medborgare i dessa regioner behöver ha tillgång till liknande möjligheter som medborgare i regioner med landgränser. **Kvarkenrådet vill starkt argumentera för att en region med sjögräns inte per definition betyder sämre samarbete.** Vissa gränsregioner med landgräns kan ha stora hinder som komplicerar samarbetet, till exempel en komplex historia, brist på infrastruktur, bergsområden, etc. medan andra regioner med en sjögräns kan ha mycket bättre förutsättningar för samarbete. Botnia-Atlantica Interreg-programmet är ett bra exempel på ett mycket effektivt, välskött och välfungerande Interreg-program med en sjögräns.

Som ett alternativ till bibehålla gränsöverskridande samarbetsprogram i områden med sjögräns föreslår Kvarkenrådet **möjligheten att inrätta gränsöverskridande underprogram inom ramen för de transnationella programstrukturerna, vilket skulle möjliggöra fortsatt gränsöverskridande samarbete i regioner med sjögräns.** Dessa underprogram kunde genomföras regionalt, i enlighet med specifika regionala behov och utmaningar, samtidigt som de gränsöverskridande programmens särskilda innehåll och övergripande riktlinjer bibehålls. För detta förslag finns också stöd i kommissionens förslag, i form av "inrättandet av delprogram och särskilda styrkommittéer för gränsöverskridande samarbete vid sjögränser".

COM(2018) 374 (27) Medlemsstaterna bör uppmuntras att överlåta den förvaltande myndighetens uppgifter till en europeisk gruppering för territoriellt samarbete eller inrätta en sådan gruppering, liksom andra gränsöverskridande rättssubjekt som ansvarar för förvaltningen av ett delprogram, en integrerad territoriell investering eller en eller flera småprojektfonder, eller att agera som en enda partner. Kvarkenrådet har vid sitt årsmöte 21.5.2018 fattat beslut om att grunda en europeisk gruppering för territoriell samverkan (EGTS), vilken kommer att utgöra den första helnordiska grupperingen.

Kvarkenrådet understöder förslaget att medlemsstaterna bör överlåta den förvaltande myndighetens uppgifter till en EGTS, för förvaltningen av ett delprogram, en integrerad territoriell investering eller en eller flera småprojektfonder.

Kvarkenrådets vill uttrycka sitt fulla stöd till förslaget gällande Europaparlamentets och rådets förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang som ingår i dokument **COM(2018) 373**. En dylik möjlighet skulle avsevärt underlätta och försnabba åtgärder och investeringar i gränsregioner, framförallt gällande

gränsöverskridande infrastruktur men även gällande genomförande av olika typer av projekt. Mellan Finland och Sverige råder till exempel olika praxis för hur nationella kontrollanter tillsätts inom ramen för INTERREG-projekt, vilket i praktiken genomfört praktiska problem och försatt projektpartners i "juridiska vacuum" gällande exempelvis besvärsmöjligheter relaterat till revision av projekt, vilket framgår i bifogat uttalande från Kvarkenrådet som meddelats Nordiska ministerrådets Gränshinderråd år 2016 (bilaga 2).

Kvarkenrådet tackar för möjligheten att framföra sitt utlåtande kring förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiskt territoriellt samarbete, och ser fram emot fortsatt dialog gällande detta.

Vasa den 6 september 2018

KVARKENRÅDET

Mathias Lindström
Direktör

Susanna Ehres
Utvecklingschef